

Módszertani levél

A korszerű betegellátás elveinek egységes értelmezése érdekében szükségessé vált az idegen testet nyelt fogvatartottak egészségügyi ellátásának szabályozása. Indokolta ezt elsősorban az idegen testet nyelt fogvatartottak számának emelkedése, a következményként jelentkező mellékhatások tragikus volta és az etikai szabályok sorozatos megsértése.

Az egészségügyi osztály kezdeményezésére a Bv. Központi Kórház közreműködésével az Országos Igazságügyi Orvostani Intézet és a Legfőbb Ügyészség egyetértésével 1984. március 30-án az alábbi módszertani levél került kiadásra.

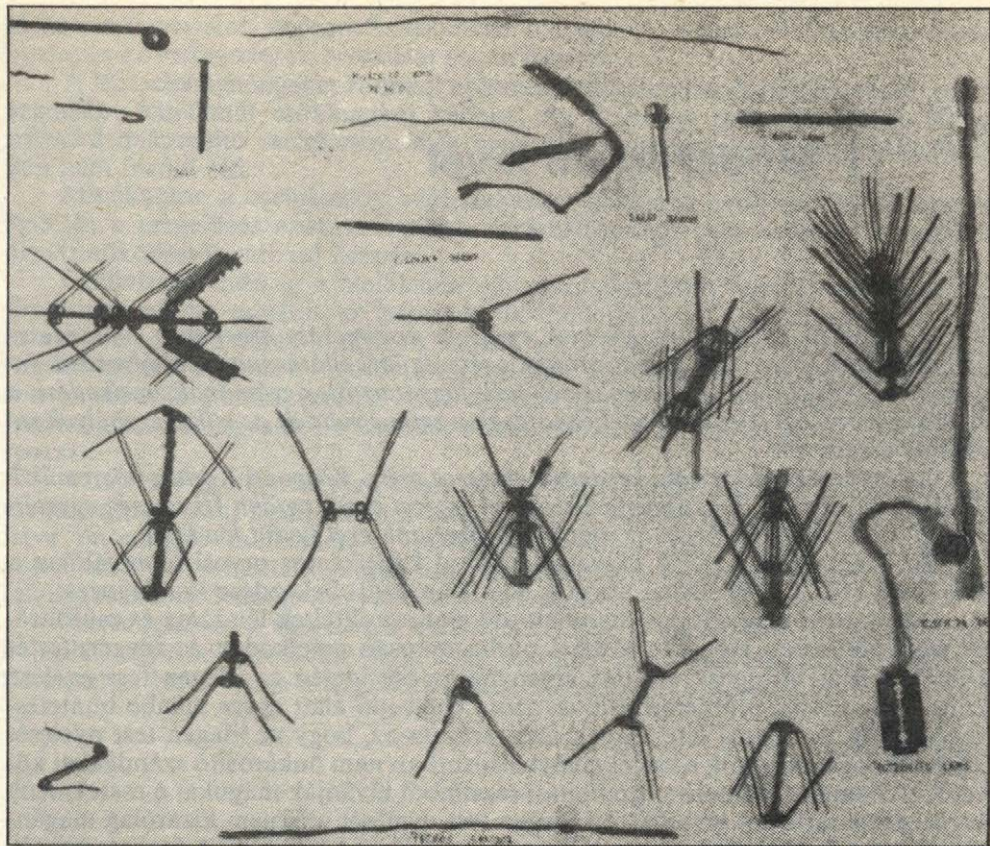
Az idegen testet nyelő fogvatartottakkal kapcsolatos orvosi tennivalókat a 101/1981. (IK 2.) IM számú utasítás 606. §-ának (2) bekezdése szabályozza.

Az utasítás megjelenése óta eltelt idő alatt az elítéltek létszáma és zsúfoltsága nagymértékben megnőtt, s ezzel párhuzamosan emelkedett az idegen testet nyelők száma. Amíg az utasítás érvénybe lépése idején az idegen test nyelése szinte csak orvosi probléma volt, az azóta eltelt idő alatt egyre inkább büntetés-végrehajtási probléma lett. Ennek magyarázata az, hogy az idegen test nyelését elkövető fogvatartottak a cselekményt elsősorban nem önkárosító szándékkal követik el, hanem a büntetés-végrehajtási rezsimből kívánják magukat e cselekmény segítségével tartósan kivonni. Az idegen test nyelését csaknem kizárólag magán-elzáráson, a fenytés ideje alatt, a fegyelmi zárában követik el. A fogvatartottaknak gyakran az a szándékuk, hogy a nyelést követően, a Bv. Központi Kórházba történő átszállításuk során szökést kíséreljenek meg, vagy találkozzanak a cselekményt azonos időben elkövető büntörtsaikkal a kórház területén. (Hisz tudják, hogy a Bv. Központi Kórházban a fogvatartottak őrzésbiztonsági fokozat szerinti elkülönítésére gyakorlatilag nincs lehetőség.) Ezt bizonyítja az a tény is, hogy kórházba kerülésükkor az idegen testet sok esetben önkézüleg eltávolítják, a műtétbe nem egyeznek bele, illetve arra nincs is szükség.

Az intézeti orvos tennivalóit aszerint célszerű vizsgálni, hogy a fogvatartott az idegen test nyelését milyen intézetben követte el, van-e az adott intézetben állandó orvosi-egészségügyi felügyelet, vagy pedig ez nem biztosítható.

Ha a fogvatartott vagy a felügyelet az idegen test nyelését nem jelenti, az intézeti orvos köteles a fogvatartottat azonnal megvizsgálni, majd az idegen test nyelését igazoló és az idegen test milyenségét (fém, fa, gomb, drót, hosszúság, forma stb.) meghatározó röntgenvizsgálatot elvégeztetni. Az intézeti orvos távollétében az intézetparancsnok által megbízott személynek (ápoló, nevelő, őr stb.) kell az idegen testet nyelt fogvatartottat az állami egészségügyi szolgálat rendelőjébe szakorvosi vizsgálatra előállítani.

A röntgenlelet birtokában a helyi állami egészségügyi szolgálat sebész szakorvosával meg kell vizsgáltatni a fogvatartottat abból a célból, hogy várható-e az idegen test spontán eltávolítása, van-e akut életveszély, szükséges-e akut sebészeti ellátás, szállítható-e a beteg vagy sem, orvosi felügyelet alatt kell tartani, vagy indokolt kórházba szállítani, s ha igen, akkor hová kell küldeni, a helyi kórházba vagy a Bv. Központi Kórházba.

Szinte hihetetlen, de igaz: a fényképen látható tárgyakat elítéltek gyomrából operálták ki. A különféle „műremekeket” papírba csavarva nyelik le; a gyomorsav hamar feloldja a burkolatot, s a drótokból hajlított, esetenként zsillett-pengékkal még élesebbé tett kapaszkodók szétnyílnak, és átfúrják a gyomorfalat. (A Sopronkőhidai Fegyház gyűjteményéről Oltyán István bv. főhadnagy készítette a felvételt.)

Akut életveszély esetén az állami egészségügyi szolgálat legközelebbi intézetében kell az idegen testet nyelt fogvatartottat elhelyezni. Ha nincs életveszély, akkor azon büntetésvégrehajtási intézetekben, ahol a folyamatos orvosi-egészségügyi felügyelet biztosított, az idegen testet nyelt fogvatartottat fokozott megfigyelés alá kell vonni az idegen test távozásának várható idejéig, de legfeljebb két hétig. A megfigyelés időtartama alatt ellenőrző — röntgen — vizsgálatokat kell végeztetni az idegen test tápcsatornán belüli haladásának követésére.

Az idegen testet a nyelőcsőből, a testüregekből erőszakosan eltávolítani tilos! Ha az idegen test spontán nem távozik, ha elakad a nyelőcsőben vagy a tápcsatornában, ha fellép a szövődmény — akut has, láz, szapora pulzus stb. — gyanúja, akkor késedelem nélkül a Bv. Központi Kórház sebészeti osztályára kell szállítani a fogvatartottat, ahol speciális ellátás (a szükséges gégészeti, mellkassebészeti osztályon történő elhelyezés) érdekében megteszik a megfelelő intézkedéseket. Szállításra az Országos Mentőszolgálat gépkocsijait kell igénybe venni!

Azokból az intézetekből, ahol a folyamatos orvosi-egészségügyi felügyelet nem biztosított, az idegen testet nyelő fogvatartottat haladéktalanul a helyi állami egészségügyi szolgálat sebészeti szakrendelésére kell szállítani a szükséges vizsgálatok elvégzése miatt. Amennyiben igazolódik az idegen testet nyelés té-

nye, úgy a beteget a Bv. Központi Kórház sebészeti osztályára kell szállítani megfigyelés, illetve a szükséges műtét elvégzése céljából.

Az idegen testet nyelt beteg felvételét csak a sebészeti osztály vezető főorvosa tagadhatja meg, személyesen végzett vizsgálat után. Ugyanakkor vállalnia kell a döntéséből eredő esetleges etikai és jogi következményeket is.

A Bv. Központi Kórház műtétesek és öncsonkítók elhelyezésére szolgáló kórtermeiben a dohányzás szigorúan tilos. Ezért az idegen testet nyeltek kórházba utalásakor a fogvatartottal nem szabad se dohányt, se cigarettát küldeni!

Felhívjuk az intézetek parancsnokainak figyelmét az elzárással fenyítettek motozására, a fegyelmi zárkák biztonsági ellenőrzésének fokozott figyelemmel kísérésére, hogy a fenyítettek ne juthassanak lenyelésre szolgáló idegen testhez.

Az ismételten, illetve rendszeresen idegen testet nyelő fogvatartottakkal az intézet nevelési szolgálatának, az intézeti pszichológusnak fokozottan kell foglalkoznia, hogy a büntetésvégrehajtási rezsim kiváltotta okokat felderítsék és kiküszöböljék.

Dr. Tóth Kovács János